

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

L. Annæi Senecæ Philosophi Opera, Qvæ Exstant Omnia

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Antverpiæ, 1605

Epist. CVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53700)

non patitur, ac subinde respicere ad se cogit. Dat pœnas, quisquis exspectat: quisquis A autem meruit, exspectat. Tutum aliqua res in malâ conscientia præstat, nulla securum. putat enim se, etiam si non deprehenditur, posse deprehendi: & inter somnos mo- uetur, & quoties alicuius scelus loquitur, de suo cogitat. Non satis illi oblitteratum vide- tur, non satis tectum. Nocens habuit aliquando latendi fortunam, numquam fiduciam.

EPIST. CVI.

TENVIS & Chryssippæ quæstio, An Bonum sit corpus? In extremo aliquid contra argutias.

TARDIVS rescribo ad epistolas tuas, non quia districtus occupationibus sum: hanc excusationem caue audias: vaco, & omnes qui volunt, vacant. Neminem B res sequuntur: ipsi illas amplexantur, & argumentum esse felicitatis occupationem pu- tant. Quid ergo fuit, quare non protinus rescriberem tibi, de quo quærebas? Veniebat in contextum operis mei: scis enim me moralem philosophiam velle complecti, & om- nes ad eam pertinentes quæstiones explicare. Itaque dubitavi utrum differrem te, an, donec suus isti rei veniret locus, ius tibi extra ordinem dicerem: humanius visum est, tam longè venientem non detinere. Itaque & hoc ex illâ serie rerum coherentium ex- cerpam, & si qua erunt huiusmodi, non quærenti tibi vltro mittam. Quæ sint hæc, in- terrogas? Quæ scire magis iuvat, quam prodest: sicut hoc de quo quæris, an bonum corpus sit. Bonum prodest: facit enim: quod facit, corpus est: bonum, agit animum, & quodammodo format & continet: quæ ergo propria sunt corporis, ea corporis bona sunt: corpora ergo sunt, & quæ animi sunt, nam & hic corpus est. Bonum hominis ne- cessè est corpus sit, cum ipse corporalis. Mentior, nisi & quæ alunt illud, & quæ valetu- dinem eius vel custodiunt vel restituunt, corpora sunt: ergo & bonum eius corpus est. C Non puto te dubitaturum, an affectus corpora sint, ut aliud quoque de quo non quæris, intulciam: tamquam ira, amor, tristitia. si dubitas, vide an vultum nobis mutant, an frontem adstringant, an faciem diffundant, an ruborem euocent, an fugent sanguinem. Quid ergo? tam manifestas corpori notas credis imprimi, nisi à corpore? Si affectus cor- pora sunt, & morbi animorum, & avaritia, crudelitas, indurata vitia, & in statum in- mendabilem adducta: ergo & malitia, & species eius omnes, malignitas, invidia, super- bia. Ergo & bona. primum quia contraria istis sunt: deinde, quia eadem tibi indicia præstabant. An non vides, quantum oculis det vigorem fortitudo? quantam intentio- nem prudentia? quantam modestiam & quietem reuerentia? quantam serenitatem læ- titia? quantum rigorem severitas? quantam remissionem veritas? Corpora ergo sunt, quæ colorem habitumque corporum mutant, quæ in illis regnum suum exercent. Om- nes autem quas retuli virtutes, bona sunt, & quidquid ex illis est. Numquid est dubium, an id quo quid tangi potest, corpus sit?

Tangere enim & tangi, nisi corpus, nulla potest res, vt ait Lucretius. D
Omnia autem ista quæ dixi, non mutarent corpus, nisi tangerent: ergo corpora sunt. Etiamnum, cui tanta vis est, vt impellat & cogat & retineat & iubeat, corpus est. Quid ergo? Non timor retinet? non audacia impellit? non fortitudo immittit, & impetû dat? non moderatio refranat ac reuocat? non gaudium extollit? non tristitia adducit? Deni- que quidquid facimus, aut malitiæ, aut virtutis gerimus imperio: quod imperat corpori, corpus

5. TUTUM ALIQUA RES.] Totidem serè ver- bis Seneca Tragicus:

Tutum aliqua scelus, at nulla securum tulit.

EPIST. CVI. SCIS ENIM ME MORA- LEM.] Scripsit libros eo titulo: heu, ubi sunt? Lactan- tius nominat, & dixi in Vita.

2. TAM LONGE VENIENTEM.] E Sici- liâ scribentem.

3. REMISSIONEM VERITAS.] Animus simplex & apertus, non se custodiens. Muretus, hilaritas, fecerat contra omnes libros: & certè præstitit tam læticia.

A corpus est: quod vim corpori affert, corpus. Bonum corporis corporale est: bonum hominis, & corporis bonum est: itaque corporale est. Quoniam, ut voluisti, morem gessi tibi, nunc ipse dicam mihi, quod dicturum esse te video. Latrunculis ludimus: in superuacuis subtilitas teritur. non faciunt bonos ista, sed doctos. Apertior res est, sapere: imò simplicior. paucis opus est ad mentem bonam litteris. Sed nos ut cetera in superuacuum diffundimus, ita philosophiam ipsam. Quemadmodum omnium rerum, sic litterarum quoque intemperantiâ laboramus: non vitæ, sed scholæ discimus.

EPIST. CVII.

SOLATUR Lucilium & erigit, in fugâ seruatorum. *Ista & alia in vitam incidere: ideoque non inopinata esse debere. Patere igitur, quod non emendas. Bona & sapiens Epistola.*

VBI illa prudentia tua? ubi in dispiciendis rebus subtilitas? ubi magnitudo? Tam pusilla te angunt? serui occupationes tuas, occasionem fugæ putauerunt. Si amici deciperent, (¹ habeant enim sanè nomen, quod illis ² Epicurus noster imposuit, & ita vocentur) ³ quo turpius non sint omnibus rebus tuis. Desint illi, qui & operam tuam conterebant, & te aliis ⁴ molestum esse credebant. Nihil horum insolitum, nihil inexpectatum est. Offendi rebus istis tam ridiculum est, quàm queri, quòd spargaris in publico, aut inquineris in luto. Eadem vitæ condicio est, quæ balnei, turbe, itineris: ⁵ quædam intermittentur, quædam incident. Non est delicata res, viuere. Longam viam ingressus es: & labaris oportet, & arietes, & cadas, & laaseris, & exclames: ⁶ O mors, id est, mentiaris. Alio loco comitem relinques, alio efferes, alio timebis. Per eiusmodi offensas emetiendum est confragosum hoc iter. Mori me vult? præparetur animus contra omnia.

C Sciat se venisse? ubi patiatul fulmen; sciat se venisse, ubi

Luctus & vltices posuere cubilia cura,

Pallentesque habitant morbi, tristisque senectus.

In hoc contubernio vita degenda est. Effugere ista non potes, contemnere potes: contemnes autem, si sæpe cogitaueris, & futura præsumperis. Nemo non fortius ad id cui se diu composuerat, accessit, & duris quoque, si præmeditata erant, obstitit. At contrâ imparatus, etiam leuissima expauit. Id agendum est, ne quid nobis inopinatum sit: & quia omnia nouitate grauiora sunt, hæc cogitatio assidua præstabit, ut nulli sis malo tiro. Serui te reliquerunt. Alium compilauerunt, alium accusauerunt, alium occiderunt, alium prodiderunt, alium calcauerunt, alium veneno, alium criminatione petierunt.

Quid-

EPIST. CVII. I. HÆBEANT ENIM SANE NOMEN.] Nam Stoici aliter, qui volunt solos sapientes inter se amicos esse, reliquos magis Socios, & utilitate aliquâ iunctos, quàm Amicos.

2. EPICVRVS NOSTER.] Ideò, noster, quia ad Lucilium scribit: quem supra etiam notabamus in se-ctâ illâ fuisse. Epicurus autem Amicos solâ utilitate censet, & parari vult diu ita, & xpoat: ob vltus: sicut & terram serimus ob fructus. Laertius: & adde supra, epist. IX.

3. QVO TURPIVS NON SINT.] Valde hac confusa. Fortasse: quid? turbandisne sint omnibus rebus tuis? Non dico si serui fugiant, sed si Amici illi vulgares (veri non possunt) deserant: ideo ne angare, & res tuas turbatas rationes, putes? Pincianus aut Muretus faciebant: quota pars abesset rebus tuis?

4. MOLESTVM ESSE CREDEBANT.] Sic omnes libri: at Muretus, molestum reddebant. Haud

malè, pro sensu: pro vero putem, te aliis molestum & se reddebant. Ipsi importuni, & te faciebant: dum protrahi & commendari volunt, & spes suas te iuuante impleri.

5. QVÆDAM INTERMITTENTVR.] Fallor, aut, immittentur, verius: siue, in te mittentur. Alij consilio ludent, & te perent, alij & alia casu.

6. O MORS, ID EST, MENTIARIS.] Argutè hoc Muretus. Nqm optant mortem, sed ore: mens abhorret, & fugiat aduentem. Libri tamen quidam, metiaris: nec malè, si: id est, emetiatis. Hic finis & meta erit via, & mortem clamabis, & habebis. Certè hîc viantium imago.

7. VBI PATIATUR FVLMEN.] Ita meus & plures scripti. at alij: vbi tonat fulmen. E quibus Iac. Lectius acutè: vbi tonat, & fulminat. Equidem è priore illâ lectione nihil concinno, nisi placet: vbi glaciât, vbi fulminat.

GG 4

8. ACCI-